

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

21.07.2022. Nr. 1.7-2/696

Augšdaugavas novada pašvaldībai

Par SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Augšdaugavas novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi biedrība “Latvijas slimnīcu biedrība”, tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 88,64 % SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” kapitāldaļu pieder Daugavpils pilsētas domei, 8,93 % – Pašvaldībai un 2,43 % – Rīgas Stradiņa universitātei.¹

Pašvaldības Izvērtējumā norādīts, ka SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” komercdarbības mērķis ir nodrošināt nepārtrauktu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību neatliekamajā, sekundārajā, stacionārajā un ambulatorajā veselības aprūpes līmenī, kas izriet no likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 6. punktā pašvaldībām noteiktās autonomās funkcijas “nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu”.

Ministru kabineta 25.11.2009. rīkojums Nr. 809 “Par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Daugavas slimnīca” valsts kapitāla daļu nodošanu pašvaldību īpašumā” noteica slimnīcas darbības reģionu, kā arī veselības jomas pilnveidošanas virzieni šobrīd paredz slimnīcu darbības optimizāciju, koncentrējot smagākas sarežģītības pakalpojumu sniegšanu Latvijas klīniskajās universitātes vai reģionālajās slimnīcās.

Arī Veselības ministrijas īstenotā ārstniecības iestāžu tīklu pārskatīšana nosaka arvien lielāku pašvaldību iesaisti iedzīvotāju veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības

¹ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/41503029600>

nodrošināšanā, tai skaitā augsti kvalificētu speciālistu piesaistē.

Pašvaldība norāda, ka SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" sniegtie pakalpojumi neatliekamajā, stacionārajā veselības aprūpē ir stratēģiski svarīgi Pašvaldības administratīvajā teritorijā un šo pakalpojumu sniegšanā Pašvaldības administratīvajā teritorijā tai ir monopols. Attiecīgi, šo SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" pakalpojumu aizņemtā tirgus daļa ir būtiska un novērš pašvaldības administratīvajā teritorijā izveidojušās tirgus nepilnības, nodrošinot nepārtrauktu IV līmeņa stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu profiliem atbilstošu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Daugavpils valstspilsētas pašvaldībā un Augšdaugavas novada pašvaldībā.

Līdz ar to Pašvaldības ieskatā SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" komercdarbība uzskatāma par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam.

Pašvaldības ieskatā, sniedzot pakalpojumus ambulatorajā veselības aprūpē, saglabājas veselīga konkurence ar privāto sektoru.

Pašvaldība veiktajā Izvērtējumā norāda, ka SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" ir lielākā veselības aprūpes iestāde Latvijā ārpus Rīgas, kas sniedz veselības aprūpes pakalpojumus sekundārajā, ambulatorajā, stacionārajā un terciārajā veselības aprūpes līmenī. Vēsturiski kopš 1996. gada SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" ir izveidojusies, koncentrējot un apvienojot tās sastāvā 14 veselības iestādes un šobrīd sastāv no 3 struktūrvienībām: "Centrālā slimnīca", "Plaušu slimību un tuberkulozes centrs" un "Centra poliklīnika".

"Centrālā slimnīca" ir daudzprofilu veselības aprūpes struktūrvienība, kas atbilst Ministru kabineta 20.01.2009. noteikumu Nr. 60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām" 5.2. apakšnodaļas "Prasības daudzprofilu slimnīcai". Slimnīcā darbojas 25 dažāda profila medicīniskās palīdzības nodaļas, t.sk., neiroloģijas, kardioloģijas, onkoloģijas, onkoķirurģijas, traumatoloģijas, terapijas, ginekoloģijas, dzemdniecības, pediatrijas, vispārējās ķirurģijas, bērnu ķirurģijas, hemodialīzes, anestezioloģijas un intensīvās terapijas nodaļa, infekciju, tuberkulozes, paliatīvās aprūpes u.c. nodaļas.

Struktūrvienība „Centra poliklīnika” ir lielākais ambulatoro pakalpojumu sniedzējs Latgales reģionā kā apkalpo pacientu skaita, tā arī piedāvāto pakalpojumu klāsta ziņā, tai skaitā, darbojas Asins sagatavošanas nodaļa, kas pēc kopējiem asins sagatavošanas apjomiem ir lielākā ārpus Rīgas.

Struktūrvienība "Plaušu slimību un tuberkulozes centrs" darbība galvenokārt ir vērsta uz neatliekamās palīdzības sniegšanu plaušu slimību, tuberkulozes, bērnu un pieaugušo infekciju slimību gadījumos, kā arī paliatīvu aprūpi.

SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca", atbilstoši reģionālās slimnīcas statusam, sniedz veselības aprūpes pakalpojumus pārsvarā Latgales reģiona (Daugavpils valstspilsēta, Daugavpils novads, Augšdaugavas novads, Krāslavas novads, Preiļu novads) iedzīvotājiem.

Veselības aprūpes pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz noslēgtajiem līgumiem ar Nacionālo veselības dienestu (turpmāk – NVD) par valsts apmaksāto stacionāro un ambulatoro pakalpojumu sniegšanu, kā arī tiek sniegti maksas veselības aprūpes pakalpojumi.

Pašvaldība norāda, ka sakarā ar to, ka valsts piešķirtā finansējuma apmērs ir būtiski zemāks par iedzīvotāju pieprasījumu un ārstniecības personāla kapacitāte valsts apmaksāto pakalpojumu palielināšanai ir nepietiekoša, būtiska ir maksas pakalpojumu ietekme pakalpojumu pieejamībai.

Valsts finansējuma īpatsvars 2021. gadā SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" kopējos ieņēmumos bija 85 %, ieņēmumi no medicīnas maksas pakalpojumiem un pacientu iemaksām – 5,1 %, citi ieņēmumi (t.sk. pašvaldību finansējums, valsts budžeta līdzekļi rezidentu apmācībai, telpu noma, soda naudas) – 5,4 %.

Attiecībā uz ambulatoro pakalpojumu sniegšanu, Pašvaldība norāda, ka SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" ir lielākais ambulatoro pakalpojumu sniedzējs gan apjoma, gan pakalpojumu palielinājuma jomā (NVD informācija), ambulatori pieņemto

pacientu skaits 2021.gadā – 154 042. Ambulatoro pakalpojumu jomā tirgus nepilnība izpaužas speciālistu, tai skaitā augsti kvalificētu speciālistu un izmeklējumu ar augstu izšķirtspēju pieejamības jomā.

Ambulatoro valsts apmaksāto un maksas pakalpojumu jomā SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” konkurenti ir privātās veselības iestādes, kas sniedz dažāda profila pakalpojumus, piemēram, diagnostiku, terapiju, rehabilitāciju. NVD ir noslēdzis līgumus ar deviņām ārstniecības iestādēm par valsts apmaksātiem ambulatoriem pakalpojumiem (izmeklējumiem, terapiju). Lielākās poliklīnikas Pašvaldības teritorijā ir AS “Veselības centru apvienība” poliklīnikas “Dinas medicīnas centrs” un “Olvi”, SIA “Privātklīnika “Ģimenes veselība”” (80 % kapitāldaļu turētājs ir SIA “Veselības centrs 4”), SIA “Daugavpils bērnu veselības centrs”, SIA “Grīvas poliklīnika”, SIA “Meda D” un SIA “Latgales medicīnas centrs”.

Vienlaikus Pašvaldība norāda, ka atbilstoši NVD datiem par rindas garumu gan stacionārajiem, gan ambulatorajiem pakalpojumiem (ārstu konsultācijas, izmeklējumi u.c.), secināms, ka privāto tirgus dalībnieku kapacitāte ir atzīstama par nepietiekamu pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai. SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” sniegto pakalpojumu tirgus daļa ir būtiska, līdz ar to tās darbības pārtraukšana nozīmētu pakalpojuma nepieejamību lielākajai Daugavpils pilsētas un Augšdaugavas novada iedzīvotāju daļai.

Pašvaldība norāda, ka papilddarbībā (iekārtu, telpu noma, ēdināšana) sniegtie pakalpojumi tirgu neietekmē mazā apjoma un konkrētu pakalpojumu saņēmēju dēļ. Citu tirgus dalībnieku minēto pakalpojumu piedāvājums ir būtisks, gan apjoma, gan dažādības ziņā Daugavpils pilsētā un reģionā kopumā. SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” papilddarbības pakalpojumi nekropļo konkrētu pakalpojumu tirgu un negatīvi neietekmē konkurenci, kā arī privāto komersantu iespējas veikt uzņēmējdarbību.

Biedrība “Latvijas slimnīcu biedrība” norādījusi, ka SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” ar savu darbību nodrošina Daugavpils un Latgales novadu iedzīvotāju veselības aprūpes augsto kvalitāti, sniedzot daudzprofila speciālistu neatliekamo palīdzību 24 stundas diennaktī, 7 dienas nedēļā, kā arī ambulatoro speciālistu konsultācijas un izmeklējumus, uzlabojot pacientiem pieejamību veselības aprūpes pakalpojumiem. Tāpat norādot, ka tāda veida multifunkcionāla daudzprofilu reģionāla ārstniecības centra esamība konkrētā administratīvajā teritorijā būtiski uzlabo konkrētās pašvaldības, kā arī blakus esošo pašvaldību demogrāfiskos rādītājus.

Ņemot vērā Pašvaldības Izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī Pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to, publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

KP konstatē, ka SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” atbilstoši Ministru Kabineta 20.01.2009. noteikumiem Nr. 60 “Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” 94.4.3. punktam nodrošina Morgu mirušo uzglabāšanai. Taču KP pēc SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” mājaslapā pieejamās informācijas secina, ka SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”, sniedzot šo pakalpojumu, piedāvā arī tādus pakalpojumus, kā līķa apģērbšana, skūšana, kosmētiskie pakalpojumi, iezārkošana un sēru zāles

iznomāšana atvadu ceremonijām,² ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji.

KP norāda, ka arī šajā tirgus segmentā būtu nepieciešams veikt izvērtējumu, kurā tiktu izvērtēts, vai, sniedzot mirušo uzglabāšanas pakalpojumu, netiek sniegti arī tādi pakalpojumu segmenti, kas konkurē ar privātajiem apbedīšanas tirgus dalībniekiem un iespējamību atteikties no konkrēto pakalpojumu sniegšanas, t.sk. to, vai konkrēto pakalpojumu pārtraukšanas gadījumā neveidotos tirgus nepilnība, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz konkrētā pakalpojuma pieejamību konkrētajā administratīvajā teritorijā.

Gadījumā, ja noteiktajā tirgus segmentā nav konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā, būtu nepieciešams izvērtēt pamatotību turpināt konkrēto pakalpojumu sniegšanu vai atturēties no šādu pakalpojumu sniegšanas nākotnē.

KP nav iebildumu pret SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" telpu iznomāšanu privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi racionāli un lietderīgi izmantojot tās neizmantotās telpas. KP ieskatā atbalstāma ir arī telpu, medicīnisko aparāturu un aprīkojumu iznomāšana privātajiem medicīnas pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Vienlaikus, KP atgādina, ka gadījumos, kad publiskas personas kapitālsabiedrība veic saimniecisko darbību telpās, kas nav tās īpašums, lai publiskas personas kapitālsabiedrībai tādējādi netiktu radītas nepamatotas priekšrocības Konkurences likuma 14.¹ panta izpratnē attiecībā pret privātajiem komersantiem, arī publiskas personas kapitālsabiedrībai ir uz vienlīdzīgiem nosacījumiem nosakāma nomas maksa par tās lietošanā nodoto telpu izmantošanu.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" patstāvīgi, ik pēc kāda laika veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu³, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī novērst konkurences neitralitātes pārkāpumus.

Priekšsēdētāja p.i.

J. Račko

² Pieejams: <https://slimnica.daugavpils.lv/slimnica/cenradis/ambulatoro-pakalpojumu-cenradis/?cn-reloaded=1>

³ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate